

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Черкаська обласна військова
адміністрація**

**Шполянська міська рада
об'єднаної територіальної громади**

**Міністерство соціальної політики
України (до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунального підприємства «Центр надання соціальних послуг» Шполянської міської ради об'єднаної територіальної громади Черкаської області (далі – заклад, відділення).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та

інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в інтернатних закладах.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час відвідування закладу групою НПМ 18.10.2024 виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності відділення, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті (додається).

Так, у порушення вимог пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), та абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії діяльності), у закладі відсутнє укриття, що може становити небезпеку для збереження життя підопічних у разі виникнення надзвичайної ситуації.

Під час відвідування групою НПМ оглянуто підопічну, яка має ознаки інфекційного дерматиту. Також підопічна має пролежні на тілі, а її постіль була вологою від виділень з ран, що покривають тіло. Групою НПМ встановлено, що у медичній документації підопічної відсутні записи щодо виконання лікарських призначень, у зв'язку з чим не можливо прослідкувати зміни стану здоров'я підопічної та лікування захворювання.

Даний факт свідчить про порушення абзацу четвертого пункту 1 розділу VIII Державного стандарту, а саме закладом не забезпечується належне спостереження за станом здоров'я та організація надання медичної допомоги, у тому числі відповідно до призначень лікарів. Окрім того, відповідно до практики Європейського суду з прав людини ненадання належної медичної допомоги може бути розцінено як порушення статті 3 Європейської конвенції з прав людини, а саме катування або нелюдське чи таке, що принижує гідність, поводження або покарання.

Під час опитування підопічних і працівників закладу, огляду приміщень та аналізу внутрішньої документації встановлено факти надання персоналом відділення медичної допомоги та медичних послуг підопічним (зокрема, контроль/допомога у прийомі лікарських засобів).

Водночас у відділення відсутня ліцензія для провадження господарської діяльності з медичної практики або договір із закладом охорони здоров'я, що порушує вимоги пункту 15 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» та підпункту 5 пункту 5 Критеріїв діяльності.

У порушення вимог статті 23 Закону України «Про лікарські засоби», пунктів 5, 6 розділу II Правил утилізації та знищення лікарських засобів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.04.2015 № 242, у відділенні виявлено лікарські засоби, які не підлягають подальшому використанню через закінчення терміну їх придатності.

У порушення пункту 47 Переліку соціальних послуг, умов та порядку їх надання структурними підрозділами територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2009 № 1417, у закладі відсутнє окреме ізольоване приміщення для громадян, які приймаються до відділення стаціонарного догляду і мають пройти карантин протягом 14 днів.

У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» житлова площа на одну особу в окремих житлових кімнатах відділення складає менше 8 м².

Групою НПМ встановлено, що м'який інвентар, зокрема подушки ліжкових хворих підопічних, перебували в неналежному стані (збиті і брудні) та потребують заміни.

У порушення пункту 9 Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх переліку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 № 321 ліжкові хворі підопічні не забезпечені протипролежневими матрацами.

Підопічні відділення не забезпечені дієтичним харчуванням відповідно до натуральних добових норм харчування в інтернатних установах, навчальних та санаторних закладах сфери управління Міністерства соціальної політики, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324, з урахуванням затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.09.2017 № 1073 норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії.

У холодильнику харчоблоку встановлено порушення правил товарного сусідства продуктів харчування, що може призвести до перехресного забруднення продуктів харчування та втрати їх якості.

Окрім того, виявлено немарковані продукти харчування, що суперечить пункту 1 статті 32 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». Зазначене не дає можливості визначити їх терміни придатності та відповідність умов зберігання.

У холодильниках та складських приміщеннях харчоблоку виявлено велику кількість продуктів харчування, термін придатності яких закінчився, зокрема гречаники, які на день відвідування входили у меню (термін придатності до 09.05.2024).

Групою НПМ встановлено, що у деяких приміщеннях закладу наявні неприємні запахи, що є наслідком неналежного догляду персоналом за підопічними.

Приміщення відділення не пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», зокрема будівля не оснащена попереджувальними контрастними смугами, відсутні тактильні елементи доступності.

Працівники закладу порушують права підопічних на приватність, оскільки проводять підопічним гігієнічні процедури у присутності інших мешканців кімнати, не використовуючи при цьому ширми. Окрім того, деякі кімнати, в яких проживають підопічні, є прохідними.

Відповідно до рекомендацій Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню СРТ/Inf(98)12-part (далі – Стандарти КЗК) вищезазначені умови не сприяють зміцненню почуття самотності особистості та особистої гідності підопічних.

Відповідно до статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» підопічні є суб'єктами права на безоплатну вторинну правничу допомогу. Під час проведення конфіденційних бесід з підопічними закладу, деякі з них висловлювали скарги на відсутність правничої допомоги, що стосується питань: переведення до інших закладів, управління майном, отримання державної соціальної допомоги. Проте закладом не налагоджена співпраця з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги, що призводить до порушення права підопічних на професійну правничу допомогу.

У порушення абзацу шостого пункту 1 розділу VIII Державного стандарту дозвілля підопічних закладу є вкрай обмеженим та зводиться, переважно, до перегляду телебачення або прослуховування радіомовлення.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг

дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Національній соціальній сервісній службі України розглянути подання та вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг відділенням стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунального підприємства «Центр надання соціальних послуг» Шполянської міської ради об'єднаної територіальної громади Черкаської області.

2. Черкаській обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити контроль за додержанням прав підопічних відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунального підприємства «Центр надання соціальних послуг» Шполянської міської ради об'єднаної територіальної громади Черкаської області;

розглянути можливість виділення коштів для облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства.

3. Шполянській міській раді об'єднаної територіальної громади:

облаштувати укриття з урахуванням вимог чинного законодавства;

забезпечити контроль за усуненням порушень, виявлених в ході відвідування відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунального підприємства «Центр надання соціальних послуг» Шполянської міської ради об'єднаної територіальної громади Черкаської області.

4. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

5. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунального підприємства «Центр надання соціальних послуг» Шполянської міської ради об'єднаної територіальної громади Черкаської області на 14 арк. у 1 прим.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Строкань Сергій 068 080 06 06

